

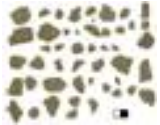
52 Οπισθότμητες Πρόχοι

Από τα νεκροταφεία τύμβων του Μακεδονικού Ολύμπου(ΜΟ)

Ε. Πουλάκη Παντερομαλή

II. Κατάλογος: 25-52

26. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2457

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 11, τάφος Ε

Θέση

Από το δυτικό τμήμα του τάφου.

Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος, (5YR 5/6 yellowish red), με μίκα και εγκλείσματα όπως οι 🏺 ΜΔ 2541/ ΓαΤυ 15η

(ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2300/ ΓαΤυ 15θ (ΥΠΓ?), 🏺 ΑΚ 146/ΓαΤυ 11δ.

Διαστάσεις

Πλάτ. μέγιστο σωζ. : 0,035μ., Μήκος μέγιστο σωζ. : 0,028μ, Πάχ. τοιχώματος : 0,0057μ., Μήκος λαβής σωζ. : 0,032μ., Πλάτ. λαβής : 0,012μ.

Διατήρηση - Περιγραφή

Σαράντα τέσσερα μικρά όστρακα από το σώμα και τη λαβή μικρής χειροποίητης πρόχου, αποσπασματικά και απολεπισμένα. Κάθετη λαβή ελλειπτικής τομής, καμπύλου και ενιαίου περιγράμματος εσωτερικά, τριμερούς και τεθλασμένου εξωτερικά με μικρό κυλινδρικό κεντρικό τμήμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Στη μικρή ομάδα με τριμερή και τεθλασμένη εξωτερικά λαβή, με εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο και με το κεντρικό τμήμα ιδιαίτερα μικρό, όπως οι 🏺 ΜΔ 2177/ΓαΤυ 1α, 🏺 ΜΔ 2504/ ΓαΤυ 2β (2), 🏺 ΜΔ 2337/ ΓαΤυ 14β, 🏺 ΜΔ 2284/ ΓαΤυ 15α (ΥΠΓ?).

27. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2493

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 12, τάφος Α.

Θέση

Δεξιά από τα πόδια του νεκρού, στα πέλματα.

Διατήρηση

Λείπουν μεγάλα τμήματα του σώματος, του λαιμού και του χείλους. Συγκολλημένο από πολλά θραύσματα, σώζει και κάποια όστρακα που δεν συγκολλούνται. Με αποκρούσεις και απολεπίσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5YR 5/8 red), παρόμοιος με τους ΜΔ 2233/ ΓαΤυ 6γ, ΜΔ 2542/ ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2405/ ΓαΤυ 11β (2) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2407/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2540/ ΓαΤυ 12γ (ΥποΠΓ?), ΜΔ 2284/ ΓαΤυ 15α (ΥΠΓ?), ΜΔ 2463/ ΓαΤυ 5α, ΜΔ 2531/ ΓαΤυ 2δ (ΥποΠΓ?) (2,5 YR 5/8, 2,5 YR 4/8 red), και τον ΜΔ 2337/ ΓαΤυ 14β (2,5YR 5/6 red). Με μίκα και εγκλείσματα. Λεπτά τοιχώματα, σε λίγα σημεία τεφρό μπισκότο.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,215μ., Διάμ. βάσης : 0,078μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,17μ., Διάμ. στομίου : 0,058μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0043μ., Ύψ. λαιμού : 0,077μ., Ύψ. λαβής : 0,066μ., Πάχ. λαβής : 0,0129μ.

Περιγραφή

Οπισθότμητη πρόχους της ομάδα Γ των μεγάλων αγγείων, το 7^ο ψηλότερο της σειράς. Με τονισμένο τον άξονα του ύψους, σώμα σφαιρικό πιεσμένο προς τα επάνω, που συνεχίζει με ενιαίο περίγραμμα εξωτερικά και γωνία εσωτερικά σε σχετικά στενό και σχετικά χαμηλό, κοίλο κυλινδρικό λαιμό, πιεσμένο στον άξονα τον κάθετο στη λαβή. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο, με στενή σχετικά προχοή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχοής, αποστρογγυλεμένες και ελαφρά πιεσμένες προς τα μέσα. Βάση αδιαμόρφωτη, ελλειπτική, κυρτή και ασταθής.

Κάθετη, ελαφρά υπερυψωμένη λαβή. Η πλατιά και τριγωνική άνω πρόσφυση ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω της άκρο μετά από οβάλ τροχιά προσφύεται στον ώμο και με έμβολο διαπερνά το τοίχωμα του αγγείου. Εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο, εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο με κεντρικό τμήμα σχεδόν κυλινδρικό. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Στην εξωτερική επιφάνεια δυσδιάκριτα ίχνη στίλβωσης

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερη η ΜΔ 2315/ΓαΤυ 15ι (2). Στη μικρή ομάδα με αποστρογγυλεμένες τις γωνιώδεις απολήξεις της προχοής, όπως οι ΜΔ 2315/ ΓαΤυ 15ι (2), ΜΔ 2447/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2544/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2442/ ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ), ΜΔ 2300/ ΓαΤυ 15θ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2312/ ΓαΤυ 15ια .

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθότμητη πρόχους N3 (υψ. 0,185 μ.) που βρέθηκε στην επίχωση του τύμβου. Σελ. 90, πιν. 48.
 2. Οπισθότμητη πρόχους T27 (υψ. 0,215 μ.) που βρέθηκε στην επίχωση του τύμβου. Σελ. 49, 98-99, πιν. 53.
 3. Οπισθότμητη πρόχους AE19 (υψ. 0,23 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 69, 110, πιν. 19.
- Βλ. Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής (διδακτ. Διατρ.), Οπισθότμητη πρόχους (υψ. 0,191, «τύπος Β») χωρίς συννευρήματα από συλημένο τάφο στο γειτονικό Ομόλιο, Τόμος Α, Κείμενα, σελ. 75, Τόμος Β, Κείμενα, σελ. 203, Τόμος Γ - Σχέδια - Πίνακες, πιν. 40-ΑΕ 2546

28. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2444

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 12, τάφος Β.

Θέση

Αριστερά από το κρανίο του νεκρού.

Διαστάσεις - Πηλός - Χρώματα

Μήκος μεγ.: 0,035μ., Πλάτ. μεγ.: 0,03μ., Ύψ. λαβής σωζ. : 0,067μ., Πλάτ. λαβής : 0,014, Πάχ. τοιχώματος στο σώμα : 0,005μ. Πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 6/6 reddish yellow), με μίκα και εγκλείσματα παρόμοιος με των 🍌ΜΔ 2171/ ΓαΤυ 6α, 🍌ΜΔ 4882/ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), 🍌ΜΔ 4883/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), 🍌ΜΔ 2387/ ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?) (5YR 6/6 reddish yellow-10YR 6/6 brownish yellow)

Διατήρηση - Περιγραφή

Δεκατρία όστρακα από το σώμα και τμήμα της λαβής οπισθότμητης πρόχου. Αποσπασματικά, με απολεπίσεις και αποκρούσεις. Κάθετη λαβή, ελλειπτικής τομής, με πλάτος που μειώνεται προς τα επάνω. Κάθετα ίχνη στίλβωσης στη λαβή και οριζόντια ακανόνιστα στα θραύσματα του σώματος.

29. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2442

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 12, τάφος Β.

Θέση

Στα πόδια του νεκρού, ανάμεσα στα πέλματα.

Διατήρηση

Αποσπασματικό, σώζονται πέντε μεγάλα και συγκολλημένα θραύσματα και αρκετά όστρακα που δεν συγκολλούνται. Ολόκληρη η βάση και ο λαιμός με το στόμιο και τη λαβή. Με αποκρούσεις και απολεπίσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (7,5YR 6/6 reddish yellow), με μίκα και εγκλείσματα, όπως οι 🍌ΜΔ 2312/ΓαΤυ 15ια, 🍌ΜΔ 4887/ ΚλαΤυ 1α (ΥΠΓ) και συγγενής (7,5YR 6/6, 5YR 5/6) με τις 🍌ΜΔ 4886/ΚλαΤυ 1γ (ΥΠΓ?) και 🍌ΜΔ 2544/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?) (7,5YR 6/8).

Διαστάσεις

Ύψ. σωζ. : 0,20μ., Διάμ. βάσης : 0,088μ., Διάμ. σώματος μεγ. σωζ. : 0,19μ., Ύψ. λαιμού : 0,098μ., Διάμ. στομίου : 0,078μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0069μ., Ύψ. λαβής : 0,09μ., Πάχ. λαβής : 0,021μ.

Περιγραφή

Μολονότι αποσπασματικά σωζόμενο, υπολογίζεται ότι ανήκει στα πρώτα των υψηλότερων αγγείων του τύπου (0,26-0,228 μ.) Μάλλον σχετικά χαμηλός και σχετικά στενός κοίλος κυλινδρικός λαιμός.

Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο με ευρεία προχόη. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περίπου το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι απολήξεις της προχόης αποστρογγυλεμένες και ελεύθερες προς τα έξω. Βάση κυκλική αδιαμόρφωτη, ελαφρά κυρτή και ασταθής.

Στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου ενσωματώνεται η τριγωνική άνω πρόσφυση της αρκετά υπερυψωμένης κάθετης λαβής. Το κάτω της άκρο μετά από οβάλ σχεδόν τριγωνική τροχιά προσφύεται στον ώμο. Το εσωτερικό περίγραμμα της λαβής καμπύλο και ενιαίο, ενώ το εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με κεντρικό τμήμα σχεδόν κυλινδρικό. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο.

Στην εξωτερική επιφάνεια πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και οριζόντια ακανόνιστα στο υπόλοιπο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Το αγγείο, μάλλον από τα μεγαλύτερα και παλιότερα του τύπου στα νεκροταφεία των τύμβων του ΜΟ, δεν σώζεται δυστυχώς σε καλή κατάσταση. Βάση αδιαμόρφωτη, κυκλική, κυρτή, όπως οι 🍌ΜΔ 2249/ ΓαΤυ 1γ (ΥΠΓ), 🍌ΜΔ 2176/ ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ), 🍌ΜΔ 2451/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?), 🍌ΜΔ 2540/ ΓαΤυ 12γ (ΥποΠΓ?), 🍌ΜΔ 2543/ ΓαΤυ 12γ (ΥποΠΓ?), 🍌ΜΔ 2386/ ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?) 🍌ΜΔ 4887/ΚλαΤυ 1α

(ΥΠΓ), 🏺 ΑΚ. 2/ΚλαΤυ 1β (2), 🏺 ΜΔ 4885/ΚλαΤυ 1δ (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 4882/ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 4883/ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?). Αποστρογγυλεμένες οιγωνιώδεις απολήξεις της λαβής, όπως στις 🏺 ΜΔ 2447/ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2544/ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2493/ΓαΤυ 12α, 🏺 ΜΔ 2300/ΓαΤυ 15θ (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2312/ΓαΤυ 15ια, 🏺 ΜΔ 2315/ΓαΤυ 15ι (2)) και κεντρικό τμήμα ιδιαίτερα μικρό όπως οι 2177/ΓαΤυ 1α, 🏺 ΜΔ 2504/ΓαΤυ 2β (2), 🏺 ΜΔ 2457/ΓαΤυ 11ε, 🏺 ΜΔ 2337/ΓαΤυ 14β, 🏺 ΜΔ 2284/ΓαΤυ 15α (ΥΠΓ?),

30. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2540

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 12, τάφος Γ.

Θέση

Αριστερά από τα πόδια του νεκρού, δίπλα στις κνήμες.

Διατήρηση

Ακέραιο, με αποκρούσεις, απολεπίσεις και ρωγμές.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5YR 5/8 red), όπως οι 🏺 ΜΔ 2233/ΓαΤυ 6γ, 🏺 ΜΔ 2542/ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2405/ΓαΤυ 11β (2) (ΥΠΓ-ΥποΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2407/ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ-ΥποΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2493/ΓαΤυ 12α, 🏺 ΜΔ 2284/ΓαΤυ 15α (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2463/ΓαΤυ 5α (3) (ΥΠΓ?) (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2531/ΓαΤυ 2δ (ΥποΠΓ?) (2,5 YR 5/8, 2,5 YR 4/8 red). Συγγενής (2,5YR 5/6 red) ο 🏺 ΜΔ 2337/ΓαΤυ 14β. Με μίκα και εγκλείσματα.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,205μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,174μ., Διάμ. βάσης : 0,0753μ., Ύψ. λαιμού : 0,099μ., Διάμ. στομίου : 0,071μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0054μ., Ύψ. λαβής : 0,08μ., Πάχ. λαβής : 0,015μ.

Περιγραφή

Οπισθότμητη πρόχους της ομάδας Γ των μεγάλων αγγείων. Σώμα σφαιρικό έντονα πιεσμένο σχεδόν αρτόσχημο, ένα από τα ισχυρότερα πιεσμένα μεγάλα αγγεία. Ιδιαίτερα ψηλός (4^{ος} αναλογικά ψηλότερος) κοίλος κυλινδρικός λαιμός, με γωνία εσωτερικά στη μετάβαση και αυλάκωση εξωτερικά. Εκκεντρα τοποθετημένος, με έντονη κλίση προς την λαβή και με ύψος που φτάνει το μισό περίπου του συνολικού. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο και με ευρεία προχολή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περίπου το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχολής γωνιώδεις και ελαφρά πιεσμένες. Βάση κυκλική αδιαμόρφωτη και ελαφρά κυρτή.

Κάθετη αρκετά υπερυψωμένη λαβή, ελλειπτικής τομής, με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Η τριγωνική άνω πρόσφυση διαπλατύνεται και ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω άκρο μετά από ελλειπτική/οβάλ τροχιά προσφύεται στον ώμο και με έμβολο διαπερνά το τοίχωμα του αγγείου. Το εσωτερικό της περιγράμματος καμπύλο και ενιαίο, ενώ το εξωτερικό τριμερές, με κεντρικό τμήμα που συστρέφεται δύο φορές. Εξωτερικά, κάθετα πυκνά ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και οριζόντια ακανόνιστα στο υπόλοιπο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Αρκετά συγγενική με τις 🏺 2236/ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ), 🏺 ΜΔ 4887/ΚλαΤυ 1α (ΥΠΓ), 🏺 ΜΔ 4886/ΚλαΤυ 1γ (ΥΠΓ?).

Τα συννευρήματα 🏺 ΜΔ 2540 και 🏺 ΜΔ 2543 του ΓαΤυ 12γ (ΥποΠΓ?), με παρόμοια βάση (κυκλική κυρτή) και ποσοστό απότμησης χείλους (μισό του πλάτους) δείχνουν ότι σύγχρονες και παρόμοιες πρόχοι είναι δυνατόν να έχουν μεταξύ τους διαφορετικά χαρακτηριστικά (αναλογίες, βαθμός πίεσης σώματος κ).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

M. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,

1. Οπισθότμητη πρόχους N13, (υψ. 0,21 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 34, 90, πιν. 43.
2. Οπισθότμητη πρόχους P14 (υψ. 0,222 μ.), που βρέθηκε μαζί με φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 45, 96, πιν. 50.
3. Οπισθότμητη πρόχους T4, (υψ.0,164 μ.), που επίσης βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 49, 97, πιν. 51.

31. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2543

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 12, τάφος Γ

Θέση

Δεξιά από τα πόδια του νεκρού, δίπλα στις κνήμες.

Διατήρηση

Ολόκληρο, με αποκρούσεις, απολεπίσεις και ρωγμές. Συγκολλημένη η λαβή.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός καστανός, (5YR 5/4 reddish brown), το μοναδικό παράδειγμα, ωστόσο η μέτρηση είναι ανασφαλής επειδή το αγγείο είναι οξειδωμένο και το αποκρουσμένο σημείο πολύ μικρό. Με μίκα και εγκλείσματα. Έντονα ίχνη οξείδωσης, κυρίως στο άνω μέρος του αγγείου.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,155μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,135μ., Διάμ. βάσης : 0,061μ., Ύψ. λαιμού : 0,06μ., Διάμ. στομίου : 0,052μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,005μ., Ύψ. λαβής : 0,064μ., Πάχ. λαβής : 0,0143μ.

Περιγραφή

Είναι η δεύτερη ψηλότερη οπισθότμητη πρόχους των μικρών αγγείων, της ομάδας Δ. Σώμα σφαιρικό έντονα πιεσμένο προς τα επάνω. Σχετικά χαμηλός ο κοίλος κυλινδρικός λαιμός και ελαφρά λοξά τοποθετημένος, με κλίση προς την λαβή, πιεσμένος στον άξονα τον κάθετο στην λαβή. Με ομαλή μετάβαση εσωτερικά και αβαθή αυλάκωση εξωτερικά στη μετάβαση. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο προς την λαβή και με ευρεία προχολή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περίπου το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχολής γωνιώδεις και ελαφρά πιεσμένες. Βάση κυκλική αδιαμόρφωτη, ελαφρά κυρτή και ασταθής.

Κάθετη ελαφρά υπερυψωμένη λαβή, ελλειπτικής τομής, με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Η τριγωνική άνω πρόσφυση διαπλατύνεται και ενσωματώνεται λοξά στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου ενώ το κάτω άκρο μετά από ελλειπτική/οβάλ τροχιά προσφύεται στον ώμο και με έμβολο διαπερνά το τοίχωμα του αγγείου. Το εσωτερικό της περιγράμματος καμπύλο και ενιαίο, ενώ το εξωτερικό τριμερές, με το κεντρικό τμήμα να συστρέφεται δύο φορές. Εξωτερικά, κάθετα πυκνά ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και οριζόντια ακανόνιστα στο υπόλοιπο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Ανήκει στα χαμηλότερα αγγεία του τύπου που παρουσιάζουν και τις περισσότερες ιδιομορφίες του σχήματος. Συγγενέστερα αγγεία της ΜΔ 2543 στην ομάδα Γ των μεγάλων αγγείων.

Τα συνευρήματα ΜΔ 2540 και ΜΔ 2543 του ΓαΤυ 12, με παρόμοια βάση (κυκλική κυρτή), λαβή και ποσοστό απότμησης χείλους (μισό του πλάτους) δείχνουν ότι σύγχρονες και παρόμοιες πρόχοι είναι δυνατόν να έχουν μεταξύ τους διαφορετικά χαρακτηριστικά (αναλογίες, πίεση σώματος).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθότμητη πρόχους AZ6 (υψ. 0,148), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 68, 112, πιν. 71.
 2. Οπισθότμητη πρόχους Z26, (υψ. 0,215 μ.) που βρέθηκε μαζί με μία ακόμη πρόχου στην επιφάνεια του εδάφους. Σελ. 26, 88, πιν. 39.
 3. Οπισθότμητη πρόχους Αγ42, (υψ. μ.). Σελ. 66, πιν. 65.
- S. Casson, Excavations in Macedonia, BSA XXVI (1923-25), p. 20, fig. 9
- A. Hochstetter, Kastanas, Die Handgemachte Keramik, Band 3, Tafeln, Berlin 1984, Tafel 243-8, 267-9, Schicht 2.

Schicht 2-3	650-600
Schicht 6+8	700-800
Schicht (9) 8	900-700
Schicht 10	900-1000
Schicht 14b	1200+
Schicht 15-17	1250

- K.A. Wardle, Excavations at Assiros, BSA 75, 1980, fig. 19 (ph. 1, 900-650 b.C. K.A. Wardle, Change or Continuity: Assiros tomba at the transition from the bronze to iron age, ΑΕΜΘ 10^α, 1996, p. 447)

32. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2391

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 12, τάφος ΣΤ.

Θέση

Δεξιά από τα πόδια του νεκρού, δίπλα στα γόνατα.

Διατήρηση

Αποσπασματικό, λείπει η βάση και μέρος του σώματος, του στομίου και της λαβής. Συγκολλημένο από πολλά θραύσματα, σώζει και κάποια όστρακα που δεν συγκολλούνται.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 6/8 reddish yellow), όπως τα ΜΔ 2413/ΓαΤυ 9γ (2) (ΥΠΓ?), ΜΔ 2326/ΓαΤυ 14γ, ΜΔ2368/ ΓαΤυ 3α (ΥΠΓ?), ΑΚ2/ΚλαΤυ1β (2). Συγγενής (5YR 6/6) με τους ΜΔ 2171/ΓαΤυ 6α, ΜΔ 4882/ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), ΜΔ 4883/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), ΜΔ 2444/ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ), ΜΔ 2387/ ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), (5YR 6/6 -10YR 6/6). Με μίκα και εγκλείσματα.

Διαστάσεις

Ύψ. σωζ. : 0,098μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,093μ., Διάμ. στομίου : 0,03μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0039μ., Ύψ. λαβής : 0,042μ., Πάχ. λαβής : 0,011μ., Ύψ. λαιμού : 0,041μ.

Περιγραφή

Είναι το δεύτερο χαμηλότερο των μικρών αγγείων, της ομάδας Β των μικρών αγγείων. Σώμα σφαιρικό έντονα πιεσμένο, το πιο πιεσμένο της σειράς, αρτόσχημο. Στενός και ψηλός, κοίλος κυλινδρικός λαιμός, πιεσμένος στον άξονα της λαβής, με κλίση προς τη λαβή. Αναλογικά, ο τρίτος ψηλότερος της σειράς και με το στενότερο στόμιο. Χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητος και με ευρεία προχοή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περίπου το μισό του πλάτους του λαιμού. Η προχοή δεν σώζεται. Η βάση πολύ αποσπασματική, αδιαμόρφωτη.

Κάθετη αρκετά υπερυψωμένη λαβή, εξαγωνικής τομής, με πλάτος που μειώνεται προς τα επάνω και

με καμπύλο ενιαίο περίγραμμα. Η τριγωνική, άνω πρόσφυση ενσωματώνεται στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω άκρο μετά από κυκλική/οβάλ τροχιά προσφύεται στον ώμο και με έμβολο διαπερνά το τοίχωμα του αγγείου.

Το μοναδικό αγγείο ΠΕΣ του ΜΟ με εκτεταμένη εγχάρακτη διακόσμηση, περιμετρικά στον ώμο του αγγείου, σε δύο ζώνες: κάθε ζώνη με δύο σειρές επάλληλων αντιθετικών και ισοσκελών τριγώνων που ορίζονται από διπλά εγχάρακτα περιγράμματα. Σε ολόκληρη την εσωτερική επιφάνεια των τριγώνων της άνω σειράς της κάθε ζώνης (οι βάσεις τους περιτρέχουν τον λαιμό του αγγείου) μικρές βαθιές και κανονικές χαράξεις, παράλληλες προς τις πλευρές των τριγώνων. Με ανάλογες χαράξεις πλαισιώνεται το περίγραμμα της κάτω σειράς των τριγώνων της κάθε ζώνης (οι βάσεις τους προς το κάτω μέρος του αγγείου) χωρίς τις εσωτερικές χαράξεις. Αχνά ίχνη στίλβωσης.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Η όμορφη και ιδιόμορφη αυτή πρόχους είναι μοναδικό εύρημα του νεκροταφείου. Συγγενέστερη

ΜΔ 2300/ ΓαΤυ 15θ (ΥΠΓ?), της ομάδας Β των μικρών αγγείων.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, παρόμοια με πολλές διαφορές είναι:

- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969, σελ. 191-192.

Για το σχήμα

1. Οπισθότμητη πρόχους Ζ14 (υψ. 0,115 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με οριζόντιες αποφύσεις-λαβές. Σελ. 24, 87, πιν. 38.
2. Οπισθότμητη πρόχους ΑΓ48 (υψ. 0,134 μ.), που θεωρείται από τις νεώτερες του νεκροταφείου και που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές, μία πρόχου με πιεσμένο προς τα επάνω σώμα και χαμηλό σχετικά λαιμό και μία φιάλη με οριζόντιες λαβές. Σελ. 66, 108, 200, πιν. 66.
3. Οπισθότμητη πρόχους ΑΕ37 (υψ. 0,13 μ.), που θεωρείται από τις νεώτερες του νεκροταφείου και που βρέθηκε μαζί με ένα τετράωτο αγγείο. Σελ. 71, 112, 200, πιν. 71.

Για εγχάρακτο κόσμημα διαγραμμισμένων, κρεμάμενων τριγώνων

4. Οπισθότμητη πρόχους Ο1 (υψ. 0,171 μ.), Σελ. 41, 94, πιν. 48.

- Στ. Ανδρέου-Κ. Κωτσάκης, Η προϊστορική τούμπα της Θεσσαλονίκης, ΑΕΜΘ 10^α, 1996, σ. 377, σχ. 6 -ΤΚΑ 626 (φάση 4: 12^{ος} αι. πΧ.)
- S. Casson, Excavations in Macedonia, BSA XXIV (1919-21), p. 20, fig. 14

33. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2387

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 12, τάφος ΣΤ.

Θέση

Δεξιά από τα γόνατα του νεκρού, δίπλα στο ΜΔ 2391.

Διατήρηση

Σχεδόν ολόκληρο, λείπουν μικρά θραύσματα από τον λαιμό. Συγκολλημένο από λίγα μεγάλα θραύσματα, με εκτεταμένες αποκρούσεις και απολεπίσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 6/6 reddish yellow-10YR 6/6 brownish yellow), συγγενής (5YR 6/6) των

ΜΔ 2171/ ΓαΤυ 6α, με την οποία έχει και μορφολογική συγγένεια, και των ΜΔ 4882/ΚλαΤυ 1ε

(ΥΠΓ?), ΜΔ 4883/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), ΜΔ 2444/ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ). Με εγκλείσματα και τεφρό μπισκότο, δεν διακρίνεται μίκα.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,139μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,11μ., Διάμ. βάσης : 0,063μ., Διάμ. στομίου : 0,037μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0044μ., Ύψ. λαιμού : 0,047μ., Ύψ. λαβής : 0,038μ., Πάχ. λαβής : 0,015μ.

Περιγραφή

Οπισθότμητη πρόχους της ομάδας Β των μικρών αγγείων. Σώμα σφαιρικό που συνεχίζει με ενιαίο περίγραμμα εξωτερικά και εσωτερικά σε αρκετά στενό και αρκετά χαμηλό κοίλο κυλινδρικό λαιμό, πιεσμένο στον άξονα τον κάθετο στη λαβή. Ο τρίτος χαμηλότερος και δεύτερος στενότερος αναλογικά λαιμός της σειράς. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο προς την λαβή και με στενή προχοή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχοής γωνιώδεις. Βάση αδιαμόρφωτη κυκλική, αρκετά επίπεδη. Κάθετη λαβή, ελάχιστα υπερυψωμένη, ελλειπτικής τομής και καμπύλου έσω και έξω περιγράμματος. Η άνω πρόσφυση διαπλατώνεται και ενσωματώνεται στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω άκρο μετά από οβάλ τροχιά της λαβής προσφύεται στον ώμο.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερα παραδείγματα είναι οι επίσης μικρές και ιδιόμορφες ΜΔ 2300//ΓαΤυ 15θ (ΥΠΓ?),

ΜΔ 2171/ ΓαΤυ 6α (3).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- I.S. Lemos, *The Protogeometric Aegean*, Oxford 2002, pl. 50.3 (L.P.G. Lefkandi).
- Βλ. Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, *Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής* (διδακτ. Διατρ.),
 1. Οπισθότμητη πρόχους (ύψ. 0, 125 μ.) από τον δεύτερο θολωτό τάφο στο Αργυροπούλι Τυρνάβου, περιοχή Μελούνας (= ομηρικής Ηλώνης?), στην ευρύτερη περιοχή Θεσσαλικού Ολύμπου στο πέρασμα προς τη Δυτική Μακεδονία. Πρόκειται για μία πρόχου («τύπου Α») επίσης μικρών διαστάσεων. Για τον τάφο έχει προταθεί μία ευρεία χρονολόγηση από την ΜΠΓ ως την ΥΠΓ, κυρίως χάρη σε δύο τροχήλατους γραπτούς αμφορίσκους με κάθετες λαβές, ο ένας με λαβές στον ώμο και ο δεύτερος ώμο-λαιμό.
 2. Οπισθότμητη πρόχους (0.16 μ., «τύπου Α») από την Δολίχη (Σαραντάπορο), παράδοση από αγρότη.

Τόμος Α, Κείμενα, σελ. 57-59, σελ. 89, Τομος Β, Κείμενα, σελ. 202, Τόμος Γ - Σχέδια - Πίνακες, πιν. 18-3, 56-6.
- Μ. Ανδρόνικου, *Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων*, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθότμητη πρόχους Ζ14 (υψ. 0,115 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με οριζόντιες αποφύσεις-λαβές. Σελ. 24, 87, πιν. 38.
 2. Οπισθότμητη πρόχους ΑΕ37 (υψ. 0,13 μ.), που θεωρείται από τις νεώτερες του νεκροταφείου και που βρέθηκε μαζί με ένα τετράωπο αγγείο. Σελ. 71, 112, 200, πιν. 71.
 3. Οπισθότμητη πρόχους αρ. ΑΓ29, (υψ. 0,136 μ.), Σελ. 64, 107, πιν. 64.
 - S. Casson, *Excavations in Macedonia*, BSA XXVI (1923-25), p. 18, fig. 7.

34. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2386

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 12, τάφος ΣΤ.

Διατήρηση

Σχεδόν ολόκληρο, λείπουν μικρά θραύσματα από τον λαιμό και η προχοή. Συγκολλημένα θραύσματα στο λαιμό, με εκτεταμένες αποκρούσεις και απολεπίσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ωχρός (10YR 6/4 light yellowish brown), παρόμοιος με του ΜΔ 2504,2508,2510//ΓαΤυ 2β (2). Με μίκα, πιθανόν υπάρχουν εγκλείσματα αλλά δεν διακρίνονται. Τεφρό μπισκότο.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,11μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,09μ., Διάμ. βάσης : 0,051μ., Ύψ. λαιμού σωζ. : 0,036μ., Διάμ. στομίου : 0,045μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0053μ., Ύψ. λαβής : 0,035μ., Πάχ. λαβής : 0,011μ.

Περιγραφή

Η τέταρτη χαμηλότερη οπισθότμητη πρόχους της σειράς, της ομάδας Γ των μικρών αγγείων. Με τονισμένο τον άξονα του ύψους και σώμα σφαιρικό, με αβαθή αυλάκωση στην ένωση με το λαιμό εξωτερικά, ομαλή εσωτερικά. Αρκετά χαμηλός και ευρύς κοίλος κυλινδρικός λαιμός, πιεσμένος στον άξονα τον κάθετο στη λαβή και λοξά τοποθετημένος με κλίση προς την λαβή. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο και με ευρεία προχοή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περίπου το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχοής γωνιώδεις και πιεσμένες. Βάση αδιαμόρφωτη κυκλική, ελαφρά κυρτή και ασταθής, έκκεντρα τοποθετημένη. Κάθετη, ελαφρά υπερυψωμένη λαβή, ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Η τριγωνική άνω πρόσφυση διαπλατύνεται και ενσωματώνεται στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ η κάτω, μετά από σχεδόν ημικυκλική τροχιά της λαβής διαπλατύνεται και προσφύεται στον ώμο. Το γενικό περίγραμμα κυκλικό, ενιαίο εσωτερικά, τριμερές εξωτερικά, με το κεντρικό τμήμα να συστρέφεται δύο φορές, το μοναδικό παράδειγμα. Δυσδιάκριτα ίχνη στίλβωσης.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Είναι μία από τις ιδιόμορφες μικρές πρόχους. Στην ομάδα με γωνία ή αυλάκωση στη μετάβαση προς τον λαιμό όπως οι ΜΔ 2177/ ΓαΤυ 1α, ΜΔ 2409/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2242/ ΓαΤυ 9β, ΜΔ 2312/ ΓαΤυ 15ια), ΜΔ 2337/ ΓαΤυ 14β, ΜΔ 2300/ ΓαΤυ 15θ (ΥΠΓ?).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθότμητη πρόχους Ν 48 (υψ. 0,12), που βρέθηκε μαζί με μία ακόμη πρόχου άλλου τύπου. Σελ. 37, 93, πιν. 46.
 2. Οπισθότμητη πρόχους αρ. Α6, (υψ. 0,105 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία ακόμη μικρή πρόχου με σφαιρικό πιεσμένο ομοιόμορφα σώμα, ψηλό φαρδή λαιμό, τεθλασμένη εξωτερικά λαβή με έντονες αρθρώσεις. Σελ. 9-10, 81, πιν. 30.
 3. Οπισθότμητη πρόχους ΑΗ8 (υψ. 0,243 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με αποφύσεις στο χείλος. Σελ. 79, 114, πιν. 74.

35. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2388

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 12, τάφος ΣΤ.

Θέση

Αριστερά από τα πόδια του νεκρού, στα πέλματα.

Διατήρηση

Αποσπασματικό, σώζεται σε τρία μεγάλα και αρκετά μικρά θραύσματα. Συγκολλημένο, με εκτεταμένες αποκρούσεις και απολεπίσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός καστανός, (7,5YR 5/6 strong brown), με μίκα και εγκλείσματα, συγγενής με τον ΜΔ 2412/

ΓαΤυ 9ε (2) (7,5YR 5/6, 7,5YR 4/6) και τον ΜΔ 2436/ ΓαΤυ 13α (7,5YR 5/4). Έντονα ίχνη οξειδωσης, ιδιαίτερα στη μία πλευρά.

Διαστάσεις

Ύψ. σωζ. : 0,19μ., Διάμ. βάσης : 0,074μ., Διάμ. σώματος σωζ. : 0,155μ., Ύψ. λαιμού : 0,081μ., Διάμ. στομίου : 0,052μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0051μ., Ύψ. λαβής : 0,091μ., Πάχ. λαβής : 0,017μ.

Περιγραφή

Αποσπασματική οπισθότμητη πρόχους, της πολυπληθέστερης ομάδας Γ των μεγάλων αγγείων. Ψηλός και σχετικά στενός, κοίλος κυλινδρικός λαιμός, ελλειπτικής τομής, πιεσμένος στον άξονα τον κάθετο στη λαβή. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο και με στενή προχοή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχοής γωνιώδεις και πιεσμένες. Βάση αδιαμόρφωτη κυκλική και ελαφρά κοίλη, η μοναδική.

Κάθετη, αρκετά υπερυψωμένη λαβή, ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Η τριγωνική, άνω πρόσφυση ενσωματώνεται στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω άκρο μετά από ελλειπτική τροχιά προσφύεται στον ώμο. Το εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο, ενώ το εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο με όχι έντονες αρθρώσεις και με το κεντρικό τμήμα να συστρέφεται δύο φορές. Κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και οριζόντια ακανόνιστα στο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερη μάλλον η ΜΔ 2233/ΓαΤυ 6γ.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθότμητη πρόχους T4, (υψ.0,164 μ.), που επίσης βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 49, 97, πιν. 51.
 2. Οπισθότμητη πρόχους Δ26, (υψ. 0,18 μ.), που και αυτό βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές και που θεωρείται από τις νεώτερες του νεκροταφείου. Σελ. 16, 84, 200, πιν. 35.

36. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2436

Προέλευση :

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 13, τάφος Α.

Θέση :

Δεξιά από τα πόδια του νεκρού, δίπλα στα πέλαμα.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός καστανός (7,5YR 5/4 brown), με μίκα και εγκλείσματα. Συγγενής των ΜΔ 2388/ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?) (7,5YR 5/6 strong brown με μίκα και εγκλείσματα) και ΜΔ 2412/ΓαΤυ 9ε (2). (7,5YR 5/6, 7,5YR 4/6 strong brown). Έντονα ίχνη οξειδωσης.

Διαστάσεις

Πλάτ. μέγ. σωζ. : 0,047μ., Μήκος μέγ. σωζ. : 0,043μ, Πάχ. τοιχώματος : 0,005μ., Ύψ. λαβής σωζ. : 0,074μ., Πλάτ. λαβής : 0,015μ.

Διατήρηση-Περιγραφή

Εκατόν ένα μικρά όστρακα από το σώμα, το στόμιο και τη λαβή, χειροποίητης πρόχου. Κάποια συγκολλημένα, αποσπασματικά, με αποκρούσεις και απολεπίσεις.

Ψηλός κοίλος κυλινδρικός λαιμός, Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος. Οπισθότμητο προς την πλευρά

της λαβής και με προχοή απέναντι. Κάθετη, ελαφρά υπερυψωμένη λαβή. Η τριγωνική, άνω πρόσφυση ενσωματώνεται στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου. Εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο. Εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με κεντρικό τμήμα σχεδόν κυλινδρικό. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο.

37. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2337

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 14, τάφος Β.

Θέση

Στην περιοχή του κρανίου της νεκρής.

Διατήρηση

Συγκολλημένο από θραύσματα, με εκτεταμένες αποκρούσεις και απολεπίσεις, σώζει και κάποια όστρακα που δεν συγκολλούνται. Λείπει μεγάλο μέρος της βάσης, του σώματος και του στομίου.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5YR 5/6 red). Συγγενικός (2,5YR 5/8) με τους 🏺 ΜΔ 2233/ ΓαΤυ 6γ, 🏺 ΜΔ 2542/ ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2405/ ΓαΤυ 11β (2) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2407/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2493/ ΓαΤυ 12α, 🏺 ΜΔ 2540/ ΓαΤυ 12γ (ΥποΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2284/ ΓαΤυ 15α (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2463/ ΓαΤυ 5α (3) (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2531/ ΓαΤυ 2δ (ΥποΠΓ?) (2,5 YR 5/8, 2,5 YR 4/8 red). Με μίκα και εγκλείσματα, με κατά τόπους τεφρό μπισκότο.

Διαστάσεις

Διάμ. βάσης σωζ. : 0,07μ., Διάμ. σώματος : 0,145μ., Ύψ. : 0,185μ., Ύψ. λαβής : 0,083μ., Πάχ. λαβής : 0,015μ., Ύψ. λαιμού : 0,079μ., Διάμ. στομίου : 0,06μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0051μ.

Περιγραφή

Οπισθότμητη πρόχους της ομάδας Β των μεγάλων αγγείων με σώμα σχεδόν ομοιόμορφα πιεσμένο σφαιρικό. Συνεχίζει με σχεδόν ενιαίο περίγραμμα και αβαθή αυλάκωση εξωτερικά και γωνία κατά τόπους εσωτερικά σε ψηλό, κοίλο κυλινδρικό λαιμό, ελλειπτικής τομής, πιεσμένο στον άξονα της λαβής. Ο λαιμός τοποθετημένος έκκεντρα, προς την προχοή, ένα από τα δύο παραδείγματα της ομάδας Β μαζί με την 2177/ΓαΤυ 1α. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο και με ευρεία προχοή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, πολύ περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Καμπυλόγραμμα τέμνεται και η προχοή, αφήνοντας τις γωνιόδεις απολήξεις να ορθώνονται ελεύθερα προς τα επάνω. Βάση αδιαμόρφωτη κυκλική, αρκετά επίπεδη.

Κάθετη, αρκετά υπερυψωμένη λαβή, ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο.

Η τριγωνική, άνω πρόσφυση ενσωματώνεται στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω άκρο μετά από ελλειπτική/οβάλ τροχιά προσφύεται με έμβολο στον ώμο και διατρυπά το τείχωμα του αγγείου. Το εσωτερικό της περιγράμματος καμπύλο και ενιαίο, ενώ το εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με πολύ μικρό κεντρικό τμήμα, σχεδόν κυλινδρικό.

Λοξές ευθύγραμμες χαραξίες στο οπισθότμητο στόμιο και κάθετες τριγωνικές στην κεντρική ράχη της λαβής. Στο λαιμό και τη λαβή, κάθετα ίχνη στίλβωσης και οριζόντια ακανόνιστα στο υπόλοιπο σώμα. Εσωτερικές συγκρίσεις

Ανήκει, όπως και οι 🏺 ΜΔ 2249/ ΓαΤυ 1γ (ΥΠΓ), 🏺 ΜΔ 2407/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2177/ ΓαΤυ 1α, 🏺 ΜΔ 4884/ΚλαΤυ 1γ (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 4883/ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), στη μικρή ομάδα αγγείων των οποίων η προχοή τέμνεται καμπυλόγραμμα, με γωνιόδεις απολήξεις που ορθώνονται ελεύθερα προς τα επάνω. Ανήκει επίσης στη μικρή ομάδα με περιορισμένη χάραξη όπως τα 🏺 ΜΔ 2463/ΓαΤυ 5α (3) (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2312/ ΓαΤυ 15ια και στην ομάδα που η μετάβαση στον λαιμό τονίζεται με έντονη γωνία

ή αυλάκωση, όπως οι ΜΔ 2177/ ΓαΤυ 1α, ΜΔ 2409/ ΓαΤυ 11β (2) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2242/ ΓαΤυ 9β, ΜΔ 2386/ ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2312/ ΓαΤυ 15ια, ΜΔ 2300/ ΓαΤυ 15θ (ΥΠΓ?).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- J. Papadopoulos, *The Early Iron Age Cemetery at Toroni 2, Illustrations, 2005*, σελ. 825, fig. 123c, T67-3 (που δεν ανήκει στις παλιότερες ούτε τις νεώτερες του νεκροταφείου).

Για τεμνόμενη προχοή βλ.

- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθότμητη πρόχους E14, (υψ. 0,165 μ.) που βρέθηκε στην επιφάνεια του εδάφους του τύμβου E'. Με αυλάκωση στη μετάβαση προς τον λαιμό και απότμηση της προχοής όπως η ΜΔ 2177 και γενική ομοιότητα στο σχήμα αλλά με κλίση του λαιμού προς τα πίσω και στενότερο λαιμό. Σελ. 20, 85 πιν. 37. Θεωρείται από τον συγγραφέα του 9ου αι..
 2. Οπισθότμητη πρόχους AZ14, (υψ. 0,218 μ.), αρκετά συγγενής ως γενικό σχήμα και με καμπύλη απότμηση της προχοής, από διαταραγμένη λόγω της άρωσης περιοχή. Σελ. 75, 113, πιν. 72.

Για εγχάρακτη διακόσμηση βλ.

Μ. Ανδρόνικος, ο.π., σελ. 191-192, οι αρ. A23 με μικρές χαράξεις στο χείλος και N13 σε τμήμα της λαβής.

38. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2326

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 14, τάφος Γ.

Θέση

Αριστερά από τα πόδια του νεκρού, στα πέλματα.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 6/8 reddish yellow), με μίκα και εγκλείσματα παρόμοιος με των ΜΔ 2413/ ΓαΤυ 9γ (2) (ΥΠΓ?), ΜΔ 2391/ ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2368/ ΓαΤυ 3α (ΥΠΓ?), ΑΚ 2/ΚλαΤυ 1β (2), συγγενής (5YR 6/6 reddish yellow, με μίκα και εγκλείσματα, με των ΜΔ 2171/ ΓαΤυ 6α (3), ΜΔ 4882/ΚλαΤυ 1γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 4883/ΚλαΤυ 1ε, ΜΔ 2444/ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ), ΜΔ 2387/ ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?) (5YR 6/6 reddish yellow-10YR 6/6 brownish yellow). Έντονα ίχνη οξείδωσης.

Διαστάσεις

Πλάτ. μέγ. σωζ. : 0,09μ., Μήκος μέγ. σωζ. : 0,06μ, Πάχ. τοιχώματος : 0,0041μ., Ύψ. λαβής σωζ. : 0,095μ.,

Πλάτ. λαβής : 0,022μ., Ύψ. λαιμού σωζ. : 0,06μ.

Διατήρηση - Περιγραφή

Εκατόν δεκαπέντε όστρακα από το σώμα, το λαιμό, το στόμιο και τη λαβή οπισθότμητης πρόχους. Κάποια συγκολλημένα μεταξύ τους. Με εκτεταμένες αποκρούσεις και απολεπίσεις. Ψηλός κοίλος κυλινδρικός λαιμός που καταλήγει σε οπισθότμητο στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος. Κάθετη, ελαφρά υπερωσμένη λαβή, ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Η τριγωνική, άνω πρόσφυση ενσωματώνεται στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου. Εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο. Εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με κεντρικό τμήμα σχεδόν κυλινδρικό. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο.

39. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2284

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος Α.

Θέση

Αριστερά από τα πόδια του νεκρού, όρθιο ανάμεσα στον αμφορίσκο και το στενό τοίχωμα του τάφου.

Διατήρηση

Συγκολλημένο από πολλά θραύσματα, με αποκρούσεις και απολεπίσεις. Σώζονται και αρκετά όστρακα που δεν συγκολλούνται. Λείπει μεγάλο μέρος του σώματος, της βάσης και του στομίου.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5YR 5/8 red), όπως οι ΜΔ 2233/ ΓαΤυ 6γ, ΜΔ 2542/ ΓαΤυ 6στ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2405/ ΓαΤυ 11β (2) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2407/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2493/ ΓαΤυ 12α, ΜΔ 2540/ ΓαΤυ 12γ (ΥποΠΓ?), ΜΔ 2463/ ΓαΤυ 5α, ΜΔ 2531/ ΓαΤυ 2δ (ΥποΠΓ?) (2,5 YR 5/8, 2,5 YR 4/8 red). Με μίκα, εγκλείσματα και τεφρό μπισκότο.

Διαστάσεις

Ύψος σωζ. : 0,185μ., Ύψ. λαιμού σωζ. : 0,066μ., Διάμ. στομίου : 0,0752μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,005μ., Διάμ. βάσης : 0,08μ., Διάμ. σώματος σωζόμενη : 0,16μ., Ύψ. λαβής : 0,064μ., Πάχ. λαβής : 0,0146μ.

Περιγραφή

Οπισθότμητη πρόχους με σώμα σφαιρικό πιεσμένο προς τα πάνω και ψηλό, κοίλο κυλινδρικός λαιμό, ελαφρά πιεσμένο στον άξονα της λαβής με κλίση προς τη λαβή. Με σχεδόν ομαλή μετάβαση από το σώμα εσωτερικά και σχεδόν ενιαία εξωτερικά. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο προς τη λαβή και με ευρεία προχοή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περίπου το μισό του πλάτους του λαιμού. Βάση αδιαμόρφωτη κυκλική, αρκετά επίπεδη.

Στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενσωματώνεται η πεπλατυσμένη και τριγωνική άνω πρόσφυση της κάθετης και σχεδόν καθόλου υπερυψωμένης λαβής. Το κάτω της άκρο μετά από ελλειπτική τροχιά προσφύεται στον ώμο. Ελλειπτικής τομής, με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Το εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο, ενώ το εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με το κεντρικό τμήμα κοντό και σχεδόν κυλινδρικό. Στην εξωτερική επιφάνεια πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και αραιά και ακανόνιστα στο υπόλοιπο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερη από τις επαρκώς σωζόμενες ίσως η ΜΔ 4884/Κλατυ 1γ της ομάδας Β. Λαβή τριμερής και τεθλασμένη με κεντρικό τμήμα σχεδόν κυλινδρικό, εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο και με κεντρικό τμήμα ιδιαίτερα μικρό, όπως οι ΜΔ 2177/ΓαΤυ 1α, ΜΔ 2504,2508,2510/ ΓαΤυ 2β (2), ΜΔ 2457/ ΓαΤυ 11ε, ΜΔ 2337/ΓαΤυ 14β.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

1. Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969, Οπισθότμητη πρόχους Ξ6, (υψ. 0,203 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία ακόμη οπισθότμητη πρόχου. Σελ. 41, 94, πιν. 47.

40. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2541

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος Η.

Θέση

Αριστερά από το κεφάλι, γερμένο πάνω στο κρανίο του νεκρού.

Διατήρηση

Συγκολλημένα στο λαιμό δύο μεγάλα θραύσματα, με περιορισμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις.

Ολόκληρο, λείπει πολύ μικρό θραύσμα από το σώμα. Έντονα ίχνη οξειδωσης, από το ψήσιμο.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος, (5YR 5/6 yellowish red), όπως οι ΜΔ 2300/ ΓαΤυ 15θ (ΥΠΓ?) , ΜΔ 2457/ ΓαΤυ 11ε, ΑΚ 146/ ΓαΤυ 11δ. Με μίκα και εγκλείσματα.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,172μ., Διάμ. βάσης : 0,067-0,075μ., Διάμ. σώματος : 0,15μ., Ύψ. λαιμού : 0,079μ., Διάμ. στομίου : 0,061μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0046μ., Ύψ. λαβής : 0,073μ., Πάχ. λαβής : 0,016μ.

Περιγραφή

Οπισθόμητη πρόχους της πολυπληθέστερης ομάδας Γ των μεγάλων αγγείων. Έντονα, σχεδόν ομοιόμορφα, πιεσμένο σφαιρικό σώμα και ψηλός, κοίλος κυλινδρικός λαιμός, έκκεντρα τοποθετημένος, με κλίση προς την λαβή. Αβαθής αυλάκωση εξωτερικά και γωνία εσωτερικά στη μετάβαση. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθόμητο και με ευρεία προχοή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχοής γωνιώδεις και ελαφρά πιεσμένες. Βάση αδιαμόρφωτη, ελλειπτική, αρκετά επίπεδη και έκκεντρα.

Κάθετη, υπερυψωμένη λαβή, ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Η τριγωνική, πεπελατυσμένη άνω πρόσφυση ενσωματώνεται στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω άκρο μετά από ελλειπτική/οβάλ τροχιά προσφύεται στον ώμο. Με έμβολο διαπερνά το τοίχωμα του αγγείου. Το εσωτερικό της περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο, ενώ το εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο χωρίς έντονες αρθρώσεις, με κεντρικό τμήμα που συστρέφεται δύο φορές.

Στη λαβή, το λαιμό και τον ώμο του αγγείου, κάθετα ίχνη στίλβωσης και ακανόνιστα οριζόντια στο υπόλοιπο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Αρκετά συγγενείς οι πρόχοι ΜΔ 4882/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), ΜΔ 4886/ΚλαΤυ 1γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2543/ ΓαΤυ 12γ (ΥποΠΓ?), ΜΔ 4885/ ΚλαΤυ 1δ (ΥΠΓ), ΜΔ 2539/ ΓαΤυ 5δ (ΥΠΓ?).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Βλ. Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής (διδακτ. Διατρ.),
 1. Οπισθόμητη πρόχους «τύπου Β» (υψ. 0, 22 μ.) από από θαλαμοειδή τάφο με 4 νεκρούς, στο γειτονικό Ομόλιο, σε πρόβουνο της Οσσας. Βρέθηκε μαζί με τροχήλατα γραπτά αγγεία και περίοδος χρήσης του τάφου θεωρείται η ΥΠΓ-ΥποΠΓ Ι. Τόμος Α, Κείμενα, σελ. 72, Τόμος Β, Κείμενα, σελ. 203, Τόμος Γ - Σχέδια - Πίνακες, πιν. 37, 4.
- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθόμητη πρόχους ΑΖ6, (υψ. μ.), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με

1
κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 68, πιν. 71.

2. Οπισθότμητη πρόχους Z3, (υψ. 0,19 μ.), που βρέθηκε μαζί με δύο φιάλες, η μία με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 26, 86, πιν. 38.

3. Οπισθότμητη πρόχους K6, (υψ. 0,20 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία πρόχου, όχι οπισθότμητη. Σελ. 30, 88, πιν. 40.

4. Οπισθότμητη πρόχους ΑΕ3, (υψ. 0,20 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβία στις λαβές. Σελ. 68, 110, πιν. 68.

- W.A. Heurtley, T.C. Skeat, The Tholos Tombs of Marmariani, BSA XXXI (1930-31), σελ. 14, εικ. 4, 1.

41. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2300

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος Θ.

Θέση

Αριστερά από το κρανίο του νεκρού.

Διατήρηση

Ακέραιο, με περιορισμένες απολεπίσεις.

Πηλός και Χρώματα

Η επιφάνεια του αγγείου μελανή από το ψήσιμο, σε λίγα σημεία ερυθρωπή, όπου έγινε η μέτρηση: κιτρινέρυθρο (2,5YR 5/8 yellowish red) (5YR 5/6 yellowish red). Με μίκα. Εγκλείσματα πιθανόν να υπάρχουν, αλλά δεν διακρίνονται.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,106μ., Διάμ. βάσης : 0,044μ., Διάμ. μέγιστη σώματος : 0,077μ., Ύψ. λαιμού : 0,043μ., Διάμ. στομίου : 0,03μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0036μ., Ύψ. λαβής : 0,038μ., Πλάτ. λαβής σωζ. : 0,011μ., Πάχ. λαβής σωζ. : 0,0069μ.

Περιγραφή

Μικρή και χαριτωμένη οπισθότμητη πρόχους της ομάδας Β των μικρών αγγείων. Είναι η τρίτη χαμηλότερη πρόχους της σειράς, με σφαιρικό σώμα και με ένταση προς την πλευρά της προχοής. Γωνιώδης μετάβαση του ώμου εξωτερικά, σχεδόν βαθμιδωτή, και ομαλή γωνία εσωτερικά προς τον ψηλό και σχετικά στενό, κοίλο κυλινδρικό λαιμό, ελλειπτικής τομής, έκκεντρα και λοξά τοποθετημένο, με κλίση προς την λαβή. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο και με στενή προχοή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχοής, αποστρογγυλεμένες. Βάση αδιαμόρφωτη, κυκλική, αρκετά επίπεδη και έκκεντρα τοποθετημένη.

Κάθετη, σχεδόν ταινιωτή και ελάχιστα υπερυψωμένη λαβή, ελλειπτικής τομής και καμπύλου περιγράμματος. Η άνω πρόσφυση ενσωματώνεται στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενώ το κάτω μετά από σχεδόν ημικυκλική τροχιά στον ώμο, χωρίς έμβολο. Στη λαβή και το λαιμό του αγγείου, κάθετα ίχνη στίλβωσης και ακανόνιστα οριζόντια στο υπόλοιπο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Ανήκει στις μικρές πρόχους με τις περισσότερες ιδιομορφίες σχήματος, με συγγενέστερες τις ΜΔ 2387/ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?) και ΜΔ 2171/ ΓαΤυ 6α (1). Στην ομάδα με έντονη γωνία ή αυλάκωση στη μετάβαση από το σώμα στο λαιμό, όπως οι ΜΔ 2177/ ΓαΤυ 1α, ΜΔ 2409/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2242/ ΓαΤυ 9β, ΜΔ 2386/ ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2312/ ΓαΤυ 15ια, ΜΔ 2337/ ΓαΤυ 14β. Μία από επτά τις πρόχους με αποστρογγυλεμένες απολήξεις της προχοής όπως οι

ΜΔ 2447/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2544/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2493/ ΓαΤυ 12α, ΜΔ 2442/ ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ), ΜΔ 2312/ ΓαΤυ 15ια, ΜΔ 2315, 4881/ ΓαΤυ 15ι (2). Ένα από τα δύο παραδείγματα με λαβή σχεδόν ταινιωτή, ελλειπτικής τομής και καμπύλου περιγράμματος όπως η ΜΔ 2447/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθότμητη πρόχους Ζ14 (υψ. 0,115 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με οριζόντιες αποφύσεις-λαβές. Σελ. 24, 87, πιν. 38.
 2. Οπισθότμητη πρόχους αρ. ΑΓ29, (υψ. 0,136 μ.), Σελ. 64, 107, πιν. 64.
 3. Οπισθότμητη πρόχους ΑΓ48 (υψ. 0,134 μ.), που θεωρείται από τις νεώτερες του νεκροταφείου και που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές, μία πρόχου με πιεσμένο προς τα επάνω σώμα και χαμηλό σχετικά λαιμό και μία φιάλη με οριζόντιες λαβές. Σελ. 66, 108, 200, πιν. 66.
- I.S. Lemos, The Protogeometric Aegean, Oxford 2002, pl. 50.3 (L.P.G. Lefkandi, χωρίς κλίση προς την λαβή).
- J. Papadopoulos, The Early Iron Age Cemetery at Toroni, 2005
 1. Οπισθότμητη πρόχους Τ6-1 (υψ. 0,176 μ.), ένα από τα πρώιμα, αλλά μεγαλύτερα αγγεία 2 Illustrations, 2005, σελ. 1175, πιν. 346. 1, Text, σ. 82, 470.

42. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2315 ή 4881

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος I, Ν2.

Θέση

Κάτω από τα συγκεντρωμένα οστά του νεκρού, στη νότια γωνία του τάφου.

Διατήρηση

Συγκολλημένο από πολλά θραύσματα, με αποκρούσεις και απολεπίσεις. Σχεδόν ολόκληρο, λείπουν αρκετά θραύσματα από το σώμα και το στόμιο.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός τεφρός (10YR 5/1 gray). Συγγενής των ΜΔ 4885/ ΚλαΤυ 1δ (ΥΠΓ) (10YR 5/1 gray, 10YR 4/1 dark gray, 7,5YR 5/6 strong brown) και ΜΔ2236/ ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ) (10YR 5/1 gray – 10YR 4/1 dark gray – 10YR 3/1 very dark gray). Με μίκα και εγκλείσματα. Έντονα ίχνη οξειδωσης.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,23μ., Διάμ. βάσης : 0,098μ., Διάμ. σώματος : 0,188μ., Ύψ. λαιμού : 0,09μ., Διάμ. στομίου : 0,067μ., Πάχ. τοιχώματος στο στόμιο : 0,0065μ., Ύψ. λαβής : 0,081μ., Πάχ. λαβής : 0,018μ.

Περιγραφή

Οπισθότμητη χειροποίητη πρόχους της πολυπληθούς ομάδας Γ των υψηλότερων αγγείων και με τονισμένο τον άξονα του ύψους. Είναι το δεύτερο ψηλότερο αγγείο της σειράς, τέταρτο αν συμπεριληφθούν τα αποσπασματικά αλλά υπολογιζόμενου μεγέθους. Σώμα σφαιρικό, ελαφρά πιεσμένο προς τα επάνω και σχετικά χαμηλός/στενός κοίλος κυλινδρικός λαιμός, ελαφρά πιεσμένος στον άξονα τον κάθετο στη λαβή, με κλίση προς την λαβή. Με αβαθή αυλάκωση εξωτερικά και γωνία εσωτερικά στη μετάβαση από το σώμα. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο και με στενή σχετικά προχού. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχού αποστρωγγυλεμένες και πιεσμένες προς το

εσωτερικό. Βάση αδιαμόρφωτη κυκλική, αρκετά επίπεδη. Στη μέγιστη διάμετρο του σώματος και κοντά στη λαβή, μικρή κανονική (σχεδόν κυκλική) οπή, που έγινε μετά το ψήσιμο.

Στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενσωματώνεται η τριγωνικά πεπλατυσμένη άνω πρόσφυση της κάθετης και πολύ ελαφρά υπερυψωμένης λαβής. Μετά από ημικυκλική/οβάλ τροχιά, το κάτω άκρο ενσωματώνεται στον ώμο, όπου με έμβολο διαπερνά το τοίχωμα του αγγείου. Η λαβή ελλειπτικής τομής, με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο, εσωτερικό περιγράμμα καμπύλο και ενιαίο, ενώ το εξωτερικό τριμερές, με κεντρικό τμήμα που συστρέφεται μιάνιση φορά. Στην εξωτερική επιφάνεια κάθετα ίχνη στίλβωσης στη λαβή, κάθετα και λοξά στο λαιμό και αραιά και ακανόνιστα στο υπόλοιπο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Σώμα σφαιρικό-πιεσμένο πάνω με κοντό στενό λαιμό όπως ο ΜΔ 2493/ΓαΤυ 12α που είναι ο συγγενέστερος. Με αποστρογγυλεμένες τις ελεύθερες απολήξεις της προχούς όπως οι ΜΔ 2493/ΓαΤυ 12α, ΜΔ 2447/ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2544/ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2442/ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ), ΜΔ 2300/ΓαΤυ 15θ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2312/ΓαΤυ 15ια.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Βλ. Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής (διδακτ. Διατρ.), Τόμος Α, Κείμενα, σελ. 75, Τόμος Β, Κείμενα, σελ. 203, Τόμος Γ - Σχέδια - Πίνακες, πιν. 40-ΑΕ 2546
 1. από συλημένο τάφο στο γειτονικό Ομόλιο, υψηλή πρόχους (υψ. 0,191, «τύπος Β») χωρίς συνευρήματα.
- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθότμητη πρόχους αρ. ΑΕ8, που βρέθηκε μαζί με αμφορίσκο με οριζόντιες λαβές και αποφύσεις. Σελ. 69, 110, πιν. 68.
 2. Οπισθότμητη πρόχους ΑΖ6 (υψ. 0,148), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 68, 112, πιν. 71.
 3. Οπισθότμητη πρόχους ΑΕ19 (υψ. 0,23 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 69, 110, πιν. 19.
- Κ.Α. Wardle, Change or Continuity: Assiros tomba at the transition from the bronze to iron age, ΑΕΜΘ 10^α, 1996, p. 453, fig. 2-5 (ph. 3: 1000-950 b.C.) Fig. 2-3 (ph. 6: 1100-1050 b.C.).
 - W.A.Heurtley-T.C.Skeat, The Tholos Tombs of Marmariani, BSA 31(1930-31), Σελ. 14, εικ. 4, αρ. 5.

43. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2312

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος ΙΑ.

Θέση

Δεξιά από τα πόδια του νεκρού, δίπλα στους αστραγάλους.

Διατήρηση

Ακέραιο, με περιορισμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (7,5YR 6/6 reddish yellow), παρόμοιος με τους ΜΔ 2442/ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ), ΜΔ 4887/Κλατυ 1α (ΥΠΓ) (7,5YR 6/6 reddish yellow, 5YR 5/6 yellowish red). Με μίκα και εγκλείσματα.

Τοπικά ίχνη οξειδωσης.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,128μ., Διάμ. βάσης : 0,047μ., Διάμ. μέγιστη σώματος : 0,0957μ., Ύψ. λαιμού : 0,047μ., Διάμ. στομίου : 0,045μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0049μ., Άνοιγμα λαβής : 0,097μ., Ύψ. λαβής : 0,053μ., Πάχ. λαβής : 0,0137μ.

Περιγραφή

Μικρή οπισθότμητη πρόχους, της ομάδας Β των μικρών αγγείων, με τονισμένο τον άξονα του ύψους. Σώμα ωοειδές με πλατιά, βαθμιδωτή γωνία του ώμου εξωτερικά και εσωτερικά με ομαλή μετάβαση προς τον λαιμό. Σχετικά χαμηλός, ευρύς, κοίλος κυλινδρικός λαιμός, πιεσμένος στον άξονα της λαβής, με κλίση προς την λαβή Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο και με ευρεία προχοή. Είναι το μόνο παράδειγμα που τέμνεται με σχεδόν ημικυκλικό περίγραμμα, περίπου στο μισό του πλάτους του λαιμού με τις ελεύθερες απολήξεις αποστρωγγυλεμένες. Βάση κυκλική αδιαμόρφωτη, αρκετά επίπεδη, έκκεντρα τοποθετημένη.

Στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου, ενσωματώνεται η άνω πρόσφυση της υπερυψωμένης κάθετης λαβής. Το κάτω της άκρο μετά από ελλειπτική τροχιά προσφύεται στον ώμο, πιθανόν με έμβολο. Το εσωτερικό περίγραμμα της λαβής καμπύλο και ενιαίο, ενώ το εξωτερικό τριμερές, με καμπύλες αρθρώσεις. Ελλειπτικής τομής, με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο.

Στο οπισθότμητο στόμιο, κάθετες πυκνές χαράξεις. Περίπου στο μέσον/πρόσθιο τμήμα του σώματος, κυκλική ακανόνιστη οπή. Στην εξωτερική επιφάνεια του αγγείου, πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και λοξά ακανόνιστα στο υπόλοιπο σώμα. Εσωτερικά, αραιά ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και το στόμιο.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Ανήκει στις μικρές ιδιόμορφες πρόχους. Στην ομάδα των αγγείων που η μετάβαση προς τον λαιμό τονίζεται με έντονη γωνία ή αυλάκωση, ιδιαίτερα όπως στον ΜΔ 2300/ ΓαΤυ 15θ (ΥΠΓ?).

ΜΔ 2177/ ΓαΤυ 1α, ΜΔ 2409/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2242/ ΓαΤυ 9β, ΜΔ 2386/ ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2337/ ΓαΤυ 14β,

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969, σελ. 191-192,
 1. Οπισθότμητη πρόχους Δ30, (υψ. 0,22 μ.), Σελ. 18, 84, πιν 35.
 2. Οπισθότμητη πρόχους Κ29, (υψ. 0,125 μ.), που βρέθηκε με μία ακόμη πρόχου και μία φιάλη με κομβία στις λαβές. Σελ. 30, 89, πιν. 42,
 3. Οπισθότμητη πρόχους Ρ6, (υψ.μ.), που βρέθηκε μαζί με δίωτο αγγείο. Σελ. 45, 95, πιν. 49.
 4. Οπισθότμητη πρόχους Φ26, (υψ. 0,13 μ.), που βρέθηκε μαζί με μία ακόμη προχου κα δύο φιάλες (η μία με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές). Σελ. 56, πιν. 57.
 5. Οπισθότμητη πρόχους ΑΓ2, (υψ. 0,183 μ.), Σελ. 66, 105, πιν. 62
 6. Οπισθότμητη πρόχους ΑΓ 22, (υψ. 0,22 μ.), που βρέθηκε μαζί με κύπελλο και φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 64, 106, πιν. 63.

44. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 2309

Προέλευση

Καρίτσα Γαβριά, τύμβος 15, τάφος ΙΓ, Ν2.

Θέση

Μαζί με τα οστά της ανακομιδής, στη ΒΔ γωνία του τάφου.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5YR 4/6 red), όπως οι 🏺 ΜΔ 2545/ ΓαΤυ 2γ (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2245/ ΓαΤυ 4γ (ΥποΠΓ), 🏺 ΜΔ 4884/ΚλαΤυ 1γ (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2177/ ΓαΤυ 1α (2,5YR 5/6, 2,5YR 4/6 red). Με μίκα και εγκλείσματα. Σποραδικά ίχνη οξειδωσης.

Διαστάσεις

Πλάτ. μέγιστο σωζ. : 0,154μ., Μήκος μέγιστο σωζ. : 0,129μ., Πάχ. τοιχώματος : 0,056μ., Ύψ. λαβής : 0,079μ., Πλάτ. λαβής : 0,016μ., Ύψ. λαιμού σωζ. : 0,072μ.

Διατήρηση - Περιγραφή

Εξήντα ένα μικρά και μεγάλα θραύσματα από το σώμα, το στόμιο και τη λαβή, χειροποίητης πρόχου.

Κάποια συγκολλημένα, αποσπασματικά, με αποκρούσεις και απολεπίσεις.

Ψηλός κοίλος κυλινδρικός λαιμός, καταλήγει σε οπισθόμητο στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος.

Κάθετη, ελάχιστα υπερυψωμένη λαβή, ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Η τριγωνική, άνω πρόσφυση ενσωματώνεται στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου. Το εσωτερικό της περιγράμματος κυκλικό και ενιαίο, ενώ το εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με το κεντρικό τμήμα να συστρέφεται δύο φορές.

45. Οπισθόμητη Πρόχους ΜΔ 4887

Προέλευση

Κλαδερή, τύμβος 1, τάφος Α.

Θέση

Δεξιά του κρανίου του νεκρού, στη ΒΑ γωνία του τάφου. Πεσμένη ανάποδα, με το άνοιγμα του στομίου επάνω στον δεξιό ώμο του νεκρού.

Διατήρηση

Σχεδόν ολόκληρη, σε πολύ καλή κατάσταση διατήρησης, λείπει μόνο ένα μικρό τμήμα από το χείλος.

Απολεπισμένη κυρίως στο λαιμό και τη βάση και αποκρουσμένη στο χείλος.

Πηλός και χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος, (7,5YR 6/6 reddish yellow, 5YR 5/6 yellowish red). Παρόμοιος στην

αποσπασματική και πρώιμη 🏺 ΜΔ 2442/ ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ) και τη μάλλον οψιμότερη 🏺 ΜΔ 2312/ ΓαΤυ 15ια . Με μίκα και εγκλείσματα.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,228μ., Διάμ. βάσης : 0,079μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,181μ., Ύψ. λαιμού : 0,10μ., Διάμ. στομίου : 0,081μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0058μ., Άνοιγμα λαβής : 0,185μ., Ύψ. λαβής : 0,07-0,09μ., Πάχ. λαβής : 0,013μ.

Περιγραφή

Οπισθόμητη πρόχους της πολυπληθέστερης ομάδας Γ των υψηλότερων αγγείων, με τονισμένο τον άξονα του ύψους. Το τέταρτο ψηλότερο της σειράς, έκτο αν συυπολογιστούν τα αποσπασματικά αγγεία. Σώμα σφαιρικό/τονισμένο πάνω με ένταση προς την προχού. Ψηλός (τρίτος ψηλότερος της σειράς, αναλογικά ο 11^{ος}) και αρκετά ευρύς, κοίλος κυλινδρικός λαιμός, τοποθετημένος έκκεντρα, με κλίση προς τη λαβή. Αβαθής αυλάκωση εξωτερικά και γωνία εσωτερικά στη μετάβαση από το σώμα. Οπισθόμητο στόμιο με αδιαμόρφωτο χείλος και ευρεία προχού. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, λιγότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Η σωζόμενη ελεύθερη απόληξη της προχούς γωνιώδης και ελαφρά πιεσμένη προς το εσωτερικό. Βάση κυκλική αδιαμόρφωτη, ελαφρά κυρτή και ασταθής, έκκεντρα τοποθετημένη.

Κάθετη λαβή, ελαφρά υπερωψωμένη από το χείλος, ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Η τριγωνικά πεπλατυσμένη άνω πρόσφυση ενσωματώνεται στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου και η κάτω μετά από ελλειπτική/οβάλ τροχιά στον ώμο και τρυπάει με έμβολο το τοίχωμα του αγγείου. Εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο, εξωτερικό τριμερές, με κεντρικό τμήμα που συστρέφεται δύο φορές. Στην εξωτερική επιφάνεια πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και ακανόνιστα οριζόντια στο υπόλοιπο σώμα. Σε σημείο της μέγιστης διαμέτρου, στην πλάγια όψη του αγγείου, ακανόνιστη οπή μετά το ψήσιμο.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερη η ΜΔ 4886/ ΚλαΤυ 1γ (ΥΠΓ?), παρόλη τη διαφορά στην κλίση του λαιμού και τη στενότερη και λιγότερο πιεσμένη κοιλιά. Αρκετά συγγενείς οι ΜΔ 2541/ ΓαΤυ 15η (ΥΠΓ?), ΜΔ 4882/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), ΜΔ 2236/ ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ), ΜΔ 2235/ ΓαΤυ 1β, ΜΔ 2176/ ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ). Στο στόμιο τέμνεται λιγότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού όπως η ΜΔ 2233/ ΓαΤυ 6γ.

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθότμητη πρόχους P14 (υψ. 0,222 μ.), που βρέθηκε μαζί με φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 45, 96, πιν. 50.
 2. Οπισθότμητη πρόχους T4, (υψ.0,164 μ.), που επίσης βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 49, 97, πιν. 51.

46. Οπισθότμητη Πρόχους AK 2/ΚλαΤυ 1β (2)

Πρόελευση

Κλαδερή, τύμβος 1, τάφος Β, κτέρισμα του Ν2.

Θέση

Αριστερά από τα πόδια, εν μέρει κάτω από την κνήμη του νεκρού 1. Θα μπορούσε να ανήκει στο νεκρό 1, αλλά η αποσπασματική του κατάσταση οδηγεί μάλλον στη σύνδεση του κτερίσματος με τους νεκρούς 2-3.

Πηλός και χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (5YR 6/8 reddish yellow). Πρόχοι με τον συγγενέστερο πηλό (κιτρινέρυθρο 5YR 6/6) οι ΜΔ 2171/ ΓαΤυ 6α (3), ΜΔ 4882/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), ΜΔ 4883/ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), ΜΔ 2444/ ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ). Με μίκα και εγκλείσματα.

Διαστάσεις

Ύψ. σωζ. : 0,145μ., Διάμ. βάσης σωζ. : 0,095μ., Διάμ. σώματος σωζ. : 0,20μ., Πάχ. τοιχώματος : 0,0073μ.

Διατήρηση - Περιγραφή

Αποσπασματικό, συγκολλημένο από δύο θραύσματα, σώζει μέρος της βάσης και του κατώτερου σώματος. Περιορισμένες απολεπίσεις και αποκρούσεις. Υπολογίζεται ότι είναι το τρίτο ψηλότερο των αγγείων του τύπου. Βάση κυκλική αδιαμόρφωτη, κυρτή. Σώμα μάλλον ωοειδές, τονισμένο πάνω. Αχνά ίχνη στίλβωσης.

47. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 4886

Προέλευση

Κλαδερή, τύμβος 1, τάφος Γ.

Θέση

Δεξιά του κρανίου του νεκρού, όρθιο πάνω στον δεξιό του ώμο (στο εσωτερικό του λεπτά οστάρια).

Διατήρηση

Ολόκληρη, σε πολύ καλή κατάσταση διατήρησης, με συγκολλημένη τη βάση και περιορισμένες αποκρούσεις και απολεπίσεις.

Πηλός και χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος (7,5YR 6/6 reddish yellow, 5YR 5/6 yellowish red). Με συγγενέστερο πηλό η αποσπασματική ΜΔ 2442/ ΓαΤυ 12β (ΥΠΓ), η μικρή ΜΔ2312/ΓαΤυ 15ια και η αρκετά συγγενική ΜΔ 4887/ Κλατυ 1α (ΥΠΓ) (7,5YR 6/6 reddish yellow, 5YR 5/6 yellowish red). Παρόμοιος (7,5YR 6/8) στην μικρή ΜΔ 2544/ ΓαΤυ 11γ (ΥΠΓ?). Με μίκα και εγκλείσματα. Τοπικά ίχνη οξειδωσης.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,21μ., Διάμ. βάσης : 0,0829-0,088μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,18μ., Ύψ. λαιμού : 0,093μ., Διάμ. στομίου : 0,075-085μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0045μ., Άνοιγμα λαβής : 0,182μ., Ύψ. λαβής : 0,075μ., Πάχ. λαβής : 0,016μ.

Περιγραφή

Οπισθόμητη πρόχους της πολυπληθέστερης ομάδας Γ των μεγάλων αγγείων. Σώμα σφαιρικό, έντονα πιεσμένο, ένα από τα ισχυρότερα πιεσμένα μεγάλα αγγεία, λιγότερο από το ΜΔ 2540/ ΓαΤυ 12γ (ΥποΠΓ?) που είναι το χαρακτηριστικότερο. Αβαθής αυλάκωση εξωτερικά και οξυκόρυφη γωνία εσωτερικά στη μετάβαση προς τον ψηλό και ευρύ, κοίλο κυλινδρικό λαιμό (ο έκτος ψηλότερος της σειράς, αναλογικά ο 10^{ος}). Τοποθετημένος έκκεντρα, με κλίση προς την λαβή. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθόμητο με ευρεία προχολή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περίπου το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχολής γωνιώδεις και ελαφρά πιεσμένες. Βάση αδιαμόρφωτη, ελλειπτική, επίπεδη.

Στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου ενσωματώνεται η τριγωνικά πεπλατυσμένη, άνω πρόσφυση της ελαφρά υπερυψωμένης κάθετης λαβής. Ελλειπτικής τομής, με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Το κάτω της άκρο μετά από ελλειπτική τροχιά προσφύεται στον ώμο και με έμβολο διαπερνά το τοίχωμα του αγγείου. Το εσωτερικό περίγραμμα της λαβής καμπύλο και ενιαίο, ενώ το εξωτερικό τριμερές, με όχι ιδιαίτερα έντονες αρθρώσεις και με το κεντρικό μέρος να συστρέφεται δύο φορές. Εξωτερικά διακρίνονται πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό, τον ώμο και τη λαβή και ακανόνιστα οριζόντια στο υπόλοιπο σώμα .

Εσωτερικές συγκρίσεις

Παρόλες τις διαφορές στη θέση του λαιμού, τη φαρδιά/πιεσμένη κοιλιά, κ.α., συνολικά συγγενέστερη φαίνεται να είναι η ΜΔ 4887/ Κλατυ 1α (ΥΠΓ). Συγγενείς και οι ΜΔ 2542/ ΓαΤυ 6 στ ΜΔ 2540/ ΓαΤυ 12γ (ΥποΠΓ?) ΜΔ 2236/ ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Βλ. Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής (διδ. Διατρ.), Τόμος Α, Κείμενα, σελ. 146=147, Τόμος Γ - Σχέδια - Πίνακες, πιν. 117, Τ62-15.

1. Οπισθόμητη πρόχους (υψ. 0,25 μ.) με πολύ πιο έντονα τα χαρακτηριστικά (ψηλός στενός λαιμός, πιεσμένο σώμα) από τον τάφο 62 της Κραννώνας που

περιείχε τέσσερεις νεκρούς. Η πρόχους θεωρείται το αρχαιότερο από τα αγγεία, την ΥΠΓ- ΥποΠΓ Ι.

- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,

1. Οπισθότμητη πρόχους Τ4, (υψ.0,164 μ.), που επίσης βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 49, 97, πιν. 51.

48. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 4884

Προέλευση

Κλαδεγή, τύμβος 1, τάφος Γ.

Θέση

Δεξιά των ποδιών του νεκρού, όρθιο δίπλα στις κνήμες. Δίπλα της οστά ζώων.

Διατήρηση

Αποσπασματικό, λείπει μεγάλο μέρος του σώματος και η βάση. Συγκολλημένο από πολλά θραύσματα. Σώζονται αρκετά όστρακα, αρκετά από τα οποία συγκολλούνται μεταξύ τους αλλά δεν εφαρμόζουν στο αγγείο. Αποκρουσμένο και απολεπισμένο.

Πηλός και χρώματα

Πηλός ερυθρός (2,5YR 4/6 red), με περιορισμένο σε λίγα σημεία τεφρό πυρήνα. Παρόμοιος πηλός στη συγγενική ΜΔ 2177/ ΓαΤυ 1α (2,5YR 5/6, 2,5YR 4/6 red) και στις ΜΔ 2545/ ΓαΤυ 2γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2245/ ΓαΤυ 4γ (ΥποΠΓ), ΜΔ 2309/ΓαΤυ 15ιγ (2). Με μίκα και με μεγάλη περιεκτικότητα σε εγκλείσματα, αρκετά μεγάλου μεγέθους. Έντονα ίχνη οξειδωσης σε όλο το σώμα.

Διαστάσεις

Ύψ. σωζ. : 0,18μ., Διάμ. σώματος σωζ. : 0,171μ., Ύψ. λαβής : 0,08., Πάχ. λαβής : 0,015μ., Διάμ. στομίου : 0,068μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0059μ.

Περιγραφή

Οπισθότμητη πρόχους της ομάδας Β των μεγάλων αγγείων. Σώμα μάλλον ομοιόμορφα πιεσμένο σφαιρικό. Ψηλός και αρκετά ευρύς κοίλος κυλινδρικός λαιμός, τοποθετημένος έκκεντρα με κλίση προς τη λαβή. Αβαθής αυλάκωση εξωτερικά και κατά τόπους γωνία εσωτερικά στη μετάβαση από το σώμα. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο και με ευρεία προχοή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Καμπυλόγραμμα τέμνεται και η προχοή, με τις γωνιώδεις ελεύθερες απολήξεις να υψώνονται ελεύθερα προς τα επάνω.

Στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου ενσωματώνεται η τριγωνικά πεπλατυσμένη άνω πρόσφυση της υπερυψωμένης κάθετης λαβής. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Το κάτω της άκρο μετά από ελλειπτική/οβάλ τροχιά προσφύεται στον ώμο. Εσωτερικό περίγραμμα καμπύλο και ενιαίο, εξωτερικό τριμερές και τεθλασμένο, με έντονες αρθρώσεις και με κεντρικό τμήμα σχεδόν κυλινδρικό.

Στην εξωτερική επιφάνεια πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και ακανόνιστα οριζόντια στο σώμα. Αδρή στίλβωση και στην εσωτερική επιφάνεια του λαιμού. Ανήκει στην ομάδα των λίγων αγγείων όπου σώζεται στίλβωση στο ορατό τμήμα του λαιμού εσωτερικά όπως και στις ΜΔ 2235/ ΓαΤυ 1β, ΜΔ 2249/ ΓαΤυ 1γ (ΥΠΓ), ΜΔ 2539/ ΓαΤυ 5δ (ΥΠΓ?), ΜΔ 2176/ ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ).

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενεστεροι οι ΜΔ 2337/ ΓαΤυ 14β, ΜΔ 4883/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?). Ανήκει, όπως και οι ΜΔ 2249/ ΓαΤυ 1γ (ΥΠΓ), ΜΔ 2407/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), ΜΔ 2337/ ΓαΤυ 14β, ΜΔ 2177/ ΓαΤυ 1α,

ΜΔ 4883/ ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), στη μικρή ομάδα αγγείων των οποίων η προχολή τέμνεται με ρηχή ευρεία καμπύλη, με γωνιώδεις απολήξεις που ορθώνονται ελεύθερα προς τα επάνω.

Οι δύο πρόχοι-συννευρήματα του τάφου ΚλαΤυ 1γ (ΥΠΓ?), ΜΔ 4886 και ΜΔ 4884, υποδεικνύουν ότι δεν αποτελεί χρονολογικό τεκμήριο η δεδομένη μορφολογική διαφορά στο χείλος, τη λαβή (απλή τεθλασμένη ή στριφτή), ποσοστό απότμησης και μορφή, λαιμού.

Εχουν και οι δύο πιεσμένο σώμα (η ΜΔ 4884 πιεσμένο πάνω), τριμερή λαβή (απλή τριμερής ή στριφτή) και κοινή τη θέση του λαιμού (κλίση προς την λαβή).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

2. Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,

1. Οπισθότμητη πρόχους Ε14, (υψ. 0,165 μ.) που βρέθηκε στην επιφάνεια του εδάφους του τύμβου Ε'. Σελ. 20, 85 πιν. 37. Θεωρείται από τον συγγραφέα του 9ου αι..

2. Οπισθότμητη πρόχους ΑΖ14, (υψ. 0,218 μ.), από διαταραγμένη λόγω της άροσης περιοχή. Σελ. 75, 113, πιν. 72.

49. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 4885

Προέλευση

Κλαδερή, τύμβος 1, τάφος Δ.

Θέση

Δεξιά από πόδια του νεκρού, δίπλα στους αστραγάλους και το προηγούμενο αγγείο, γερμένο προς το κάτω μέρος της κνήμης.

Διατήρηση

Ολόκληρο, απολεπισμένο με περιορισμένες αποκρούσεις.

Πηλός και χρώματα

Πηλός τεφρός, (10YR 5/1 gray, 10YR 4/1 dark gray), τοπικά πιο καστανός (7,5YR 5/6 strong brown).

Παρόμοιος (10YR 5/1 gray, 10YR 4/1 dark gray, 7,5YR 5/6 strong brown) στους ΜΔ 2315-4881/ΓαΤυ 15ι (2) (τεφρός 10YR 5/1 gray) και ΜΔ2236/ ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ) (τεφρός, 10YR 5/1 gray – 10YR 4/1 dark gray – 10YR 3/1 very dark gray). Με μίκα και πολλά εγκλείσματα. Τοπικές οξειδώσεις.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,18μ., Διάμ. βάσης : 0,075μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,155μ., Ύψ. λαιμού : 0,076μ., Διάμ. στομίου : 0,065μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0046μ., Άνοιγμα λαβής : 0,145μ., Ύψ. λαβής : 0,075μ., Πάχ. λαβής : 0,012μ.

Περιγραφή

Οπισθότμητη πρόχους της πολυπληθέστερης ομάδας Γ των μεγάλων αγγείων. Σώμα σφαιρικό πιεσμένο σχεδόν ομοιόμορφα, περισσότερο στην πλευρά της προχολής. Αρκετά ψηλός και ευρύς κοίλος κυλινδρικός λαιμός με ελαφρά κλίση προς την πλευρά της λαβής. Αβαθής αυλάκωση εξωτερικά και γωνία εσωτερικά στη μετάβαση από το σώμα. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο και με ευρεία προχολή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχολής γωνιώδεις και ελαφρά πιεσμένες. Βάση κυκλική αδιαμόρφωτη και ελαφρά κυρτή.

Στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου ενσωματώνεται η τριγωνικά πεπλατυσμένη άνω πρόσφυση της ελαφρά υπερυψωμένης κάθετης λαβής. Καμπύλου και ενιαίου περιγράμματος, συστρέφεται δύο φορές στο άνω μισό τμήμα. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς τα επάνω. Το κάτω της άκρο μετά από ελλειπτική τροχιά προσφύεται στον ώμο και με έμβολο διαπερνά το τοίχωμα. Στην εξωτερική επιφάνεια του αγγείου, πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και

ακανόνιστα οριζόντια στο υπόλοιπο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερες οι ΜΔ 2235/ ΓαΤυ 1β, ΜΔ 2451/ ΓαΤυ 15η (ΥΠΓ?), ΜΔ 2539/ ΓαΤυ 5δ (ΥΠΓ?). Η λαβή παρόμοια μόνο με την ΜΔ 4882/ ΚλαΤυ 1^ε (ΥΠΓ?).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Βλ. Γ. Αρβανίτου-Μεταλληνού, Η Ηπειρωτική Θεσσαλία κατά τους Πρωτοϊστορικούς Χρόνους, Η Μαρτυρία της Κεραμικής (διδακτ. Διατρ.), Τόμος Α, Κείμενα, σελ. 72. Τόμος Β, Κείμενα, σελ. 202-203, Τόμος Γ - Σχέδια - Πίνακες, πιν. 37-4.
 1. Οπισθότμητη πρόχους (υψ. 0,26 μ., «τύπος Α») από τον τάφο 40 της Κραννώνας, που πιθανόν χρονολογείται στην ΥΠΓ.
- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθότμητη πρόχους ΑΖ6, (υψ. μ.), που βρέθηκε μαζί με μία φιάλη με κομβιόσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 68, πιν. 71.
- S. Casson, Excavations in Macedonia, BSA XXIV, (1919-21), p. 20, fig. 14.
- W.A.Heurtley-T.C.Skeat, The Tholos Tombs of Marmariani, BSA 31(1930-31), σελ. 14, εικ. 4, .αφ. 1.

50. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 4882

Πρόελευση

Κλαδεγή, τύμβος 1, τάφος Ε.

Θέση

Δεξιά από το κρανίο του νεκρού και δίπλα στο προηγούμενο. Γερμένο με το άνοιγμα του χείλους πάνω στον δεξιό ώμο.

Διατήρηση

Ακέραιο, σε πολύ καλή κατάσταση διατήρησης, με απολεπίσεις.

Πηλός και χρώματα

Πηλός κιτρινέρυθρος, (5YR 5/6 yellowish red). Με μίκα και εγκλείσματα.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,18μ., Διάμ. βάσης : 0,075μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,155μ., Ύψ. λαιμού : 0,085μ., Διάμ. στομίου : 0,063μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0034μ., Άνοιγμα λαβής : 0,165μ., Ύψ. λαβής : 0,078μ., Πάχ. λαβής : 0,014μ.

Περιγραφή

Οπισθότμητη πρόχους της πολυπληθέστερης ομάδας Γ των μεγάλων αγγείων. Σώμα πιεσμένο προς τα επάνω σφαιρικό, με ένταση προς την πλευρά της προχοής. Ψηλός και ευρύς κοίλος κυλινδρικός λαιμός, με ιδιαίτερα έντονη κλίση προς την λαβή. Αυλάκωση εξωτερικά και γωνία εσωτερικά στη μετάβαση από το σώμα.. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο και με ευρεία προχοή. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχοής γωνιώδεις και ελαφρά πιεσμένες. Βάση κυκλική αδιαμόρφωτη, ελαφρά κυρτή και έκκεντρη. Στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου ενσωματώνεται η τριγωνικά πεπλατυσμένη άνω πρόσφυση της ελαφρά υπερυψωμένης κάθετης λαβής. Ελλειπτικής τομής, με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Το κάτω της άκρο μετά από ελλειπτική τροχιά προσφύεται στον ώμο και με έμβολο διαπερνά το τοίχωμα του αγγείου. Καμπύλου και ενιαίου περιγράμματος, συστρέφεται δύο φορές στο άνω μισό τμήμα της. Στην εξωτερική επιφάνεια του αγγείου, πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και ακανόνιστα οριζόντια στο υπόλοιπο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερες οι ΜΔ 4887/Κλατυ 1α (ΥΠΓ), ΜΔ 2541/ ΓαΤυ 15η (ΥΠΓ?), ΜΔ 2235/ ΓαΤυ 1β, ΜΔ 2540/ ΓαΤυ 12γ (ΥποΠΓ?), ΜΔ 2236/ ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ). Η λαβή παρόμοια μόνο με την ΜΔ 4886/ΚλαΤυ 1δ.

Οι δύο πρόχοι-συννευρήματα του ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), ΜΔ 4882 και ΜΔ 4883, υποδεικνύουν ότι δύο σύγχρονοι πρόχοι είναι δυνατόν να είναι κατασκευασμένοι από παρόμοιο πηλό και να διαφέρουν αρκετά στο σχήμα του σώματος, την κλίση του λαιμού, τη μορφή του χείλους, τη λαβή (στριφτή και διμερής/τεθλασμένη). Έχουν παρόμοια βάση (κυκλική κυρτή), και παρόμοιο ποσοστό απότμησης του λαιμού (περισσότερο από το μισό).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθότμητη πρόχους Α5, (υψ. 0,17 μ.), Σελ. 10, 81, πιν. 30
 2. Οπισθότμητη πρόχους Ρ14 (υψ. 0,222 μ.), που βρέθηκε μαζί με φιάλη με κομβίοσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 45, 96, πιν. 50.
 3. Οπισθότμητη πρόχους ΑΔ 11, (υψ. 0,17 μ.), από τάφο μικρού μάλλον παιδιού, μαζί με έναν αμφορίσκο με κάθετες λαβές. Σελ. 63, 109, πιν. 67.
 4. Οπισθότμητη πρόχους ΑΕ3 (υψ. 0,207 μ.), που βρέθηκε μαζί με φιάλη με κομβίοσχημες απολήξεις στις λαβές. Σελ. 68, 108, πιν. 68.

51. Οπισθότμητη Πρόχους ΜΔ 4883

Προέλευση

Κλαδερή, τύμβος 1, τάφος Ε.

Θέση

Αριστερά των ποδιών του νεκρού, όρθιο δίπλα στην αριστερή κνήμη.

Διατήρηση

Ακέραιο, σε πολύ καλή κατάσταση διατήρησης, με απολεπίσεις.

Πηλός και χρώματα

Πηλός ερυθρός, (5YR 5/4 weak red με μίκα και πολλά εγκλείσματα. Ίχνη οξειδωσης, πιθανότατα κατά το ψήσιμο.

Διαστάσεις

Ύψ. : 0,185μ., Διάμ. βάσης : 0,09μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,16μ., Ύψ. λαιμού : 0,076μ., Διάμ. στομίου : 0,07μ., Πάχ. τοιχώματος στο χείλος : 0,0042μ., Άνοιγμα λαβής : 0,14μ., Ύψ. λαβής : 0,065μ., Πάχ. λαβής : 0,012μ.

Περιγραφή

Οπισθότμητη πρόχους που ανήκει στην ομάδα Β των μεγάλων αγγείων. Σώμα σφαιρικό, ομοιόμορφα πιεσμένο. Ψηλός και ευρύς κοίλος κυλινδρικός λαιμός με ελαφρά κλίση προς την λαβή. Αβαθής αυλάκωση εξωτερικά και γωνία εσωτερικά στη μετάβαση από το σώμα. Οπισθότμητο στόμιο με αδιαμόρφωτη απόληξη, ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα και με επίσης ευρεία προχοή. Τέμνεται περισσότερο από το μισό του πλάτους του λαιμού. Καμπυλόγραμμα τέμνεται και η προχοή, αφήνοντας τις γωνιώδεις απολήξεις να ορθώνονται ελεύθερα προς τα επάνω. Βάση κυκλική, αδιαμόρφωτη και ελαφρά κυρτή.

Στο χαμηλότερο τμήμα του στομίου ενσωματώνεται η τριγωνικά πεπλατυσμένη άνω πρόσφυση της υπερυψωμένης κάθετης λαβής. Ελλειπτικής τομής, με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Το κάτω

της άκρο μετά από ελλειπτική τροχιά προσφύεται στον ώμο και με έμβολο διαπερνά το τοίχωμα του αγγείου. Καμπύλου και ενιαίου περιγράμματος εσωτερικά και διμερής εξωτερικά, με οξεία κορυφή στη μετάβαση προς την τριγωνική πρόσφυση. Στην εξωτερική επιφάνεια του αγγείου, πυκνά κάθετα ίχνη στίλβωσης στο λαιμό και τη λαβή και ακανόνιστα οριζόντια στο υπόλοιπο σώμα.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Ανήκει, όπως και οι 🏺 ΜΔ 2177/ΓαΤυ 1α, 🏺 ΜΔ 2249/ ΓαΤυ 1γ (ΥΠΓ), 🏺 ΜΔ 4884/ ΚλαΤυ 1γ (ΥΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2407/ ΓαΤυ 11β (3) (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), 🏺 ΜΔ 2337/ ΓαΤυ 14β, στη μικρή ομάδα αγγείων των οποίων η προχρή τέμνεται με ρηχή ευρεία καμπύλη, μεγωνιώδεις απολήξεις που ορθώνονται ελεύθερα προς τα επάνω. Συγγενέστερες οι δύο πρώτες. Με οξεία κορυφή της λαβής όπως η 🏺 ΜΔ 2463/ ΓαΤυ 5α (2) (ΥΠΓ?)

Οι δύο πρόχοι-συνευρήματα του ΚλαΤυ 1ε (ΥΠΓ?), ΜΔ 4882 και ΜΔ 4883, υποδεικνύουν ότι δύο σύγχρονοι πρόχοι είναι δυνατόν να είναι κατασκευασμένοι από παρόμοιο πηλό και να διαφέρουν αρκετά στο σχήμα του σώματος, την κλίση του λαιμού, τη μορφή του χείλους, τη λαβή (στριφτή και διμερής/τεθλασμένη). Έχουν παρόμοια βάση (κυκλική κυρτή), και παρόμοιο ποσοστό απότμησης του λαιμού (περισσότερο από το μισό).

Εξωτερικές συγκρίσεις

- J. Papadopoulos, *The Early Iron Age Cemetery at Toroni*, 2005
 1. Οπισθόμητη πρόχους T67-3 (υψ. μ.), που δεν ανήκει στους νεώτερους, ούτε στους παλιότερους τάφους. 1 Text, σ. 139 (με βιβλιογραφία για την όχι πολύ συχνή λαβή), 2 Illustrations, 2005, σ. 1180, πιν. 351.
 2. Οπισθόμητη πρόχους T52-2 (υψ. 0,160 μ.). που δεν ανήκει στους νεώτερους, ούτε στους παλιότερους τάφους. 1, Text, σ. 126, 470. 2 Illustrations, 2005, σελ. 1179, πιν. 350.
- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969,
 1. Οπισθόμητη πρόχους AZ14, (υψ. 0,218 μ.), από διαταραγμένη λόγω της άρσης περιοχή. Σελ. 75, 113, πιν. 72.
- W.A. Heurtley, T.C. Skeat, *The Tholos Tombs of Marmariani*, BSA XXXI (1930-31), Σελ. 14, εικ. 4, 6.

52. Οπισθόμητη Πρόχους ΜΔ 2234

Προέλευση

Αράπης, τύμβος 2, τάφος Α.

Θέση

Αριστερά των ποδιών του νεκρού, στα πέλματα.

Διατήρηση

Σχεδόν ολόκληρο, λείπει μικρό θραύσμα από το λαιμό και το στόμιο. Συγκολλημένο στο λαιμό και το στόμιο από τέσσερα θραύσματα, με εκτεταμένες αποκρούσεις και απολεπίσεις.

Πηλός και Χρώματα

Πηλός καστανός (7,5YR 4/4 brown, 7,5YR 3/3 dark brown). Συγγενέστερες οι 🏺 ΜΔ 2388/ ΓαΤυ 12στ (ΥΠΓ- ΥποΠΓ?), (7,5YR 5/6 strong brown), 🏺 ΜΔ 2412/ ΓαΤυ 9ε (2). (7,5YR 5/6, 7,5YR 4/6 strong brown), 🏺 ΜΔ 2436/ΓαΤυ 13α (7,5YR 5/4 brown). Με μίκα και μεγαλύτερου μεγέθους εγκλείσματα. Έντονη οξειδωση σε όλο το σώμα του αγγείου.

Διαστάσεις

Υψ. : 0,163μ., Διάμ. βάσης : 0,070-0,072μ., Διάμ. μεγ. σώματος : 0,145μ., Υψ. λαιμού : 0,076μ., Διάμ. στομίου : 0,055μ., Πάχ. τοίχματος στο στόμιο : 0,0045μ., Άνοιγμα λαβής : 0,145μ., Υψ. λαβής : 0,062μ.,

Πάχ. λαβής : 0,011μ.

Περιγραφή

Οπισθότμητη πρόχους της ομάδας Δ των μικρών αγγείων. Το ψηλότερο από τα χαμηλά, σχεδόν μεσαίου μεγέθους, με σώμα σφαιρικό, έντονα πιεσμένο προς τα επάνω. Με ιδιαίτερα ψηλό και αρκετά στενό κοίλο κυλινδρικό λαιμό. Ένα από τα λίγα παραδείγματα που ο λαιμός είναι σχεδόν κάθετα τοποθετημένος, και μάλιστα ελαφρά έκκεντρα προς την πλευρά της προχούς, ένα από τα λίγα αγγεία με αυτό το χαρακτηριστικό. Αβαθής αυλάκωση εξωτερικά και γωνία εσωτερικά στη μετάβαση από το σώμα. Στόμιο χωρίς διαμορφωμένο χείλος, οπισθότμητο και με ευρεία προχού. Τέμνεται με ευρύ και βαθύ καμπύλο περίγραμμα, περίπου το μισό του πλάτους του λαιμού. Οι ελεύθερες απολήξεις της προχούς γωνιώδεις και ελαφρά πιεσμένες. Βάση αδιαμόρφωτη, ελλειπτική και ελαφρά κυρτή. Στο χαμηλότερο τμήμα του χείλους ενσωματώνεται η τριγωνικά πεπλατυσμένη, άνω πρόσφυση της ελαφρά υπερυψωμένης κάθετης λαβής. Ελλειπτικής τομής και με πλάτος που μειώνεται προς το κέντρο. Το κάτω της άκρο μετά από οβάλ τροχιά προσφύεται στον ώμο και με έμβολο διαπερνά το τοίχωμα του αγγείου. Το εσωτερικό περίγραμμα της λαβής καμπύλο και ενιαίο, ενώ το εξωτερικό τριμερές, χωρίς έντονες αρθρώσεις, με το κεντρικό τμήμα να συστρέφεται ανεπαίσθητα δύο φορές. Στο κάτω μέρος του σώματος, έκκεντρα στον άξονα της προχούς, μεγάλη οπή που έγινε μετά το ψήσιμο. Όπου σώζεται η εξωτερική επιφάνεια, διακρίνονται ίχνη στίλβωσης.

Εσωτερικές συγκρίσεις

Συγγενέστερη στο γενικό σχήμα, η μεγάλη πρόχους ΜΔ 2176/ ΓαΤυ 2α (ΥΠΓ).

Εξωτερικές συγκρίσεις

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών του τύπου, σχετικά παρόμοια είναι:

- Μ. Ανδρόνικου, Βεργίνα 1 Το νεκροταφείο των τύμβων, Αθήνα 1969:
 1. Οπισθότμητη πρόχους Φ29 (υψ. 0,134 μ., θήλαστρο), που βρέθηκε μαζί με κύπελλο. Σελ. 56, πιν. 102, 57.
- J. Papadopoulos, The Early Iron Age Cemetery at Toroni 2, Οπισθότμητη πρόχους T 52-2, που δεν ανήκει στους νεώτερους, ούτε στους παλιότερους τάφους. Text, p. 470 ff., Illustrations, 2005, σελ. 817, 872. εικ. 108b,

[1]

Ορος για την “jug with cut away neck που καθιερώθηκε από τον Ν. Βερδελή στο Ο Πρωτογεωμετρικός Ρυθμός της Θεσσαλίας 1958.

Όπως όλα τα αγγεία της ανασκαφής, καταγράφηκαν-συντηρήθηκαν-σχεδιάστηκαν ύστερα από πολλά χρόνια, με τη βοήθεια του INSTAP το οποίο ευχαριστώ θερμά. Ευχαριστώ την Αθ. Μουράτη και τον Αρη Μπαχλά, για πολλαπλή βοήθεια.

[Η μέτρηση από πολύ μικρό σημείο](#)

[Σε σημεία και οι δύο αποχρώσεις.](#)

-
:

[Σε σημεία και οι δύο αποχρώσεις.](#)

[Σε σημεία και οι δύο αποχρώσεις.](#)

[Η μέτρηση από πολύ μικρό σημείο](#)

[Η μέτρηση από πολύ μικρό σημείο](#)

[Δεν βρέθηκε απόλυτα ίδια μέτρηση, δόθηκε η πιο κοντινή και από μικρή επιφάνεια σε σπάσιμο του αγγείου.](#)

Δεν βρέθηκε απόλυτα ίδια μέτρηση, δόθηκε η πιο κοντινή και από μικρή επιφάνεια σε σπάσιμο του αγγείου.

Σε σημεία και οι δύο αποχρώσεις.

Σε σημεία και οι δύο αποχρώσεις.

Η απόχρωση του δυσδιάκριτη λόγω έντονης καύσης.